

ΡΩΜΑΪΚΑΙ ΣΚΗΝΑΙ

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΜΥΛΩΘΡΟΥ

Ὁ μύλωθρος Κοϊντος Κοϊντιλιανὸς ἐπαινῆσθαι ὡς συνήθως μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου οἰνοπότης καὶ δύστροπος εἰς τὸν μύλωνά αὐτοῦ καὶ εὐθὺς δι' ἀπατόμου ὕδρου ἤρξατο προσαγορεύων τὸν ὑπηρετὴν του ὅστις στρέφει τὸν μύλον ἤλεθε τὸν σῖτον.

— Ἀσίνιε, ζῶον δοκηρὸν. Ἀκόμῃ δὲν ἐτελείωσας; Ὁ σάκκος εἶναι πλήρης καὶ ἐν τούτοις ἀπὸ πρωΐας ἐργάζεται.

Ὁ δυστυχὴς ὑπηρετὴς οὐδὲν ἀπεκρίνατο, ἀπομάξας δὲ τὸν ἰδρωτὰ ἀπὸ τοῦ προσώπου ἤρξατο καὶ πάλιν ἐπιπόνως στρέφει τὸν μύλον ἀλλ' ὁ οἰνοπότης μύλωθρος ἐξοργισθεὶς ἐκ τῆς σιωπῆς του ἤρξατο κρυγάζων μετ' ἐργῆς.

— Σ' ἐρωτῶ τί ἐκκινεῖς; — Ἐ! Οὐδὲν μοι λέγεις; Ἀνόητε. Θὰ κατέλιπες τὸ ἔργον σου καὶ χαίνων παρὰ τῇ θύρᾳ θὰ ἤκουες τῶν διαβαστῶν τοὺς λόγους, ἵνα ἐπαναλάβῃς αὐτοὺς κατόπιν εἰς τοὺς συντρόφους σου τῶν ἀγυιῶν. Ἀκουσον καὶ ἔστω ὁ λόγος οὗτος ὁ τελευταῖος. Ἐργάζου, ἄλλως, Ἀσίνιε, κακὸς κακὸν θὰ ἔχῃ τέλος. Λέγε σὺ μεγαληγορῶν ὅτι τάχως θὰ πλουτήσῃς καὶ θὰ γείνης ἀνώτερος καὶ τῶν συγκαλητικῶν καὶ ὅτι οἱ ἀριστοκρατικοὶ θὰ σπεύδωσιν εἰς συναναστροφὴν σου. Ταῦτα εἶναι λόγοι κενοί. Ἐπαινκλῆμθκε καθ' ἐκάστην ὅτι ὢν πλούσιος ἄλλοτε ἀπώλεσας τὸν πλοῦτον ἐξ ἀτυχῶν περιστάσεων. Ἀλλ' εἶπαι οἷός σου, ἄθλιε! ἐγὼ ἐγνώρισκα τὸν πτεῖρά σου. Ὁ Ἀσίνιος πλούσιος καὶ τιμώμενος! Ἀστεῖον. — Ἐλκ Ἀσίνιε, στρέφε τὸν μύλον· ἄλλως ἢ ῥάβδος βαρεῖα θὰ ἐπιπέσῃ κατὰ σοῦ.

Καὶ ἤθελε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἐνδον δωματίον ὅτε

— Μὰ τὴν Δήμητρα, ἀνακράζει, τί βλέπω ἐκεῖ μετὰξὺ τῶν σάκκων; Πάπυρον καὶ γραφίδα; Τί; γράφεις λοιπόν, πανάθλιε, ἀντὶ νὰ στρέφῃς τὸν μύλον; Καὶ ποῦ ἐμχθες τὴν γραφὴν; καὶ τί γράφεις; Τώρα θὰ ἰδῇς. Ἐκεῖ εἰς τὴν ἐστίαν καλὸν ἀναθρώσκει τὸ πῦρ καὶ τὰ γραφέντα ὑπὸ σοῦ εἶναι ἄξια αὐτοῦ. Εἰς τὸ πῦρ αἱ ἀνοησίαι τοῦ Ἀσινίου.

— Μὴ τὰ καύσῃς, μὴ πρὸς Διὸς, ἐκράνυγας κλαυθμυρίζων ὁ δοῦλος.

Καὶ σπεύσας ἀρπάζει τὸ δέμα τοῦ πάπυρου ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Κοϊντιλιανοῦ ὅστις ἦτο ἑτοιμος νὰ τὸ ρίψῃ εἰς τὴν ἐστίαν.

— Σ' ἔχω μισθώσει διὰ νὰ με ὑπηρετῇς, ἐφώνησεν ὁ Κοϊντιλιανός· σὺ δὲ πᾶρκούεις. Ἐξω τάχιστα· σὲ διώκω καὶ ποτὲ πλέον νὰ μὴ ἐπανίδω τὴν γελοίαν σου μορφήν ἐδῶ, διότι, μὰ τὴν Κυβέλην, θὰ μετρήσω τὰ πλευρά σου με τὴν ῥάβδον.

— Φεύγω, εἶπεν ὁ νέος· καὶ ἀποτινάξας τὸ ἄλευρον ἀπὸ τῆς κόμης καὶ τοῦ βραχέος χιτῶνος ἐξῆλθεν ἀγνοῶν ποῦ νὰ φέρῃ τὰ βήματά του.

Παρέκειτο ἡ οἰκία τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου Πρίσκου, δημοσίου κήρυκος ὅστις ἔχαιρε φήμην ἀγαθοῦ πολίτου. Εἰς τὴν οἰκίαν τούτου εἰσῆλθεν ὁ πρῶτον ὑπηρέτης τοῦ μυλωθροῦ.

— Χαῖρε, Πρίσκε. Μετ' ὀλίγον ἡ νύξ θέλει καλύψει τὰ πάντα διὰ τοῦ σκοτεινοῦ πέπλου της. Ὁ Κοϊντιλιχνὸς μ' ἐδίωξε καὶ ἀγνοῶ ποῦ νὰ καταβυθῶ. Δέξαι με καὶ διὰ τὴν νύκτα ταύτην. Εἶμι ὀλιγαρκής. Ὀλίγον ἄρτον δὲς μοι ἐξ ἐκείνου ὃν ἀπορρίπτεις εἰς τὸν κύνα τὸν φύλακα τῆς οἰκίας· θὰ κοιμηθῶ δ' ἐκεῖ εἰς τὸν κῆπον ὑπὸ τὸν αἵθριον οὐρανὸν καὶ πιστεύω ὅτι θὰ κοιμηθῶ ὡς ὕπατος.

— Δὲν ἔχει τόπον ὁ Πρίσκος διὰ τοὺς ὀκνηρούς. Διὰ νὰ σὲ ἀποβάλλῃ ὁ Κοϊντιλιχνὸς, κακὸν τι τῷ ἐπραξας. Φύγε ταχέως· δὲν δύναμαι νὰ σὲ βοηθήσω, διότι εἶσαι ἐλκεϊνός.

— Ἀλλ' ὅμως πεινῶ, προσεῖπεν ὁ νέος, καὶ πρέπει νὰ φάγω. Τί νὰ κάμω τοιαύτην ὥραν. Ἄ θεοί! διατί καταλείπετε ἀπροστάτευτον οὕτως ἕνα θνητόν; Ἀλλ' ὅχι. Δόξα τοῖς θεοῖς! Εἶμι νέος, καὶ κατέχω τὸ δῶρον τῆς ποιήσεως ὑπὲρ μοι ἐδώρησαν. Θὰ ζήσω. Χαῖρε, Πρίσκε. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδόν.

Ὁμιλος βαδίζόντων ἀνθρώπων διήρχετο κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν. Ἦτο ὁ Κάτων ἔχων πρῶτον τὴν κόμην καὶ γλαυκοὺς τοὺς ὀφθαλμούς, περιστοιχισμένος δ' ὑπὸ νέων οἵτινες μετὰ σεβασμοῦ ἔσπευδον πρὸς αὐτόν.

— Χαῖρε, Κάτων, προσεῖπεν ὁ Ἀσίνιος στὰς πρὸ αὐτοῦ.

— Χαῖρε καὶ σὺ, δοῦλε, ἐπεῖπεν ὁ Κάτων.

— Δὲν εἶμι δοῦλος· εἶμι υἱὸς ἀπελευθέρου καὶ ῥωμαῖος πολίτης.

— Χαῖρε υἱὲ ἀπελευθέρου καὶ ῥωμαῖε πολίτα, εἶπεν ἐκ νέου ὁ Κάτων.

— Ὁ ῥωμαῖος πολίτης πεινᾷ, Κάτων. Δὲς αὐτῷ ἄρτον.

— Ὁ ῥωμαῖος πολίτης ἄς κερδήσῃ ἄρτον ἐργαζόμενος.

— Ἀλλ' ὁ μυλωθρὸς παρ' ᾧ ἐργαζόμεν μ' ἐδίωξεν.

— Ὑπαγε εἰς ἄλλον.

— Ἐβράνθην τὸν μύλον.

— Μάθε ἄλλην τέχνην.

— Τὴν συμβουλὴν σου ἐξετέλεσα ἤδη. Γράφω κωμωδίας. Ἔχω μίαν ἤν σήμερον μόλις ἐτελείωσα.

— Κωμωδίαν; Σὺ κωμωδοποιός; ἀνέκραζεν ὁ Κάτων γελῶν ἐνῷ συγχρόνως ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν ἐξήταζε τὸν ξένον εἰς ὃν ἀστεινὴν παρεῖχεν ὄψιν ὁ βραχὺς καὶ ὑπ' ἀλγίτων κατὰλευκος χιτῶν.

— Κάτων, ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κρίνεις τοὺς ἀνθρώπους; Ἄν τοῦτο, ἀπατᾷται. Μὴ τοι τὸν γλυκὺν τῶν Ἑσπερίδων καρπὸν δὲν περιχλύπτει πικρὸς φλοιός, καὶ ἡ ὥραία τῆς ἐλκίης σάρξ δὲν κρύπτει σκληρὸν πυρῆνα;

— Πῶς καλεῖσαι ; ἠρώτησεν ὁ Κάτων οὐ τὸ ἐνδικοφέρον ἐκίνησεν ἢ εὐπαρησίχαιος τοῦ νέου γλῶσσα. Ἦρξάτο δὲ ἀνελίσσων τὸν πόμπυρον.

— Ὁ μυλωθρὸς μ' ἐκάλει πάντοτε Ἀσίνιον (ἐνάριον) καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο μὲ γινώσκουσιν οἱ γείτονες.

Οἱ περὶ τὸν Κάτωνα νέοι εἰς ἄσθεστον ἐπεδόθησαν γέλωτα, ὅστις ὁμῶς οὐδόλως ἐθορύβησε τὸν ξένον.

— Ἀλλ' ὁ πατήρ μου μ' ὠνόμαζε Μάρκον Ἀκκίον Πλαῦτον (πλατόπουν) ἕνεκα τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ποδῶν μου.

Ζωηρότεροι γέλωτες ὑπεδέχοντο τὸ νέον ταῦτο περὰδοξον ὄνομα.

Ἀλλ' ὁ Κάτων δὲν ἐγέλα. Ἐπὶ τοῦ προσώπου του παρήρχετο κατὰ μικρὸν τὸ κατ' ἀρχὰς ἀνκφανέν εἰρωνικὸν μειδίαμα καὶ ὑπὸ θαυμασμοῦ ἄμα καὶ ἐκπλήξεως ἤρξάτο καταλαμβανόμενος. Ὁ πόμπυρος δὲν ἀνεγίνωσκε, περιεῖχε τὰς πρώτας σκηνὰς τοῦ ἀριστουργήματος τῆς ῥωμαϊκῆς κωμωδίας, τοῦ Ἀμφιγρύου.

Ἀνέγνω ὀλίγον καὶ ἀποδυθεὶς τὸν μανδύαν ἐκάλυψε δι' αὐτοῦ τοὺς ὄμους τοῦ μυλωθροῦ, τὸν ἡσπάσθη καὶ τείνων αὐτῷ τὴν χεῖρα,

« Μάρκε Ἀκκιε Πλαῦτε, τῷ εἶπεν. Ἐλθέ παρ' ἐμοὶ καὶ εἰς τὴν οἰκίαν μου θὰ σὲ δεχθῶμεν ὡς ἐμπρέπει εἰς μέγαν ποιητὴν, Νέοι, ἀπακαλύφθητε καὶ χαιρετίσατε τὸν ποιητὴν τῶν Μεγαλῶν καὶ τῆς Αὐλουλαρίας. Πένης ὢν καὶ ἄσημος κατώρθωσεν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς νὰ συγκινήσῃ τὰς καρδίας ἡμῶν καὶ καταπολεμῶν τὴν κακίαν νὰ κινήσῃ τὴν ἡμετέραν ἀγάπην πρὸς πᾶν ἀγαθὸν καὶ ἐνάρκτον. Ἀσπάσθητε αὐτὸν μετὰ σεβασμοῦ. »

Καὶ οἱ νεανίαι περιστοιχίσαν τὸν Πλαῦτον καὶ ἡσπάζοντο, εὐλκδῶς αὐτὸν χαιρετίζοντες. Συνείποντο δ' αὐτῷ τε καὶ τῷ Κάτωνα, οἵτινες συνεβάδιζον κροτούμενοι ἀπὸ τῶν χειρῶν.

— Ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ μεγαλοφυΐα τυμβαδίζουσιν, ὑπεψιθύρισεν ὁ νεαρὸς τότε Καικίλιος.

— Ἀλλ' ἡ μεγαλοφυΐα, προσεῖπεν ὁ Πλαῦτος, ἔστρεψε πρό τινας τὸν μῦλον διὰ ν' ἀποζῇ.

— Τίς οἶδε, μὴ καὶ ἡ ἀρετὴ, ὑπέλαβεν ὁ Κάτων, μεταμαληθῇ ποτὲ ὅτι δὲν ἔστρεψε καὶ αὐτὴ τὸν μῦλον.

Μετὰ χρόνον βραχὺν ἀπὸ τοῦ θεάτρου τοῦ Μαρκέλλου ἐν Ρώμῃ ἐδιδάσκετο ὁ Ἀμφιγρῦς, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Κάτωνος. Ἡ κωμωδία ζωηρῶς ἐπεδοκιμάσθη, ἡ δὲ ποιητὴς ἐπευφημήθη ἐπικνειλημένως.

Αἶφνης ἐκ μιᾶς τῶν γωνιῶν τοῦ θεάτρου ἠκούσθη φωνὴ ἀνακράζουσα :

— Εἶχες δίκαιον, Ἀσίνιε, νὰ λέγῃς ὅσα ἔλεγες. Σὺ εἶσαι μέγας καὶ ἐγὼ εἶμι ζῶν.

Ταῦτα ἔκραξεν ὁ μυλωθρὸς Κρίντος Κοϊντιλιανὸς παριστάμενος εἰς τὸν θρίκμβον τοῦ πρῶην δούλου τοῦ Μάρκου Ἀκκίου Πλαύτου.